

КЛОПОГІН КИТИЧНИЙ

Cimicifugae rhizoma

BLACK COHOSH

Висушені цілі або фрагментовані кореневища й корені *Actaea racemosa* L. (син. *Cimicifuga racemosa* (L.) Nutt).

Вміст: не менше 1.0 % тритерпенових глікозидів, у перерахунку на моноамонію гліциризат ($C_{42}H_{65}NO_{16}$; М.м. 840) і суху сировину.

ІДЕНТИФІКАЦІЯ

А. Ціла сировина. Кореневище темно-коричневого кольору, жорстке, майже циліндричне й іноді вузлувате, 1.5–2.5 см у діаметрі й 2–15 см завдовжки; на ньому виявляються численні щільно розташовані, прямі або зігнуті пагони, кожен із яких закінчується залишками бруньки або круглим чашоподібним рубцем. Злам волокнистий, на поперечному зрізі виявляється тонка зовнішня кора, що оточує круг численних блідих, вузьких, клиноподібної форми ділянок провідної тканини, що чергуються з темнішими серцевинними променями, і крупну центральну порожнину. Корені розташовані на нижній поверхні кореневища, зазвичай відламуються, залишаючи округлі рубці. Корені темно-коричневого кольору, 1–3 мм у діаметрі, крихкі, майже циліндричні або квадратні з тупими кутами у перерізі, з поздовжньо-зморшкуватою поверхнею; злам рівний; на поперечному зрізі виявляється широка зовнішня кора, темно-коричневий циліндр, центральна частина якого складається з 3–6 світліших ділянок провідної тканини, з'єднаних з центром і відокремлених широкими серцевинними променями.

Фрагментована сировина. Більш або менш кутасті, нерівні шматочки кореневища й циліндричні шматочки коренів. Тверді волокнисті фрагменти кореневища зазвичай темно-коричневі на зовнішній поверхні, деякі часто зморшкуваті; світло-коричнева поверхня відповідає зрізу. Фрагменти коренів більш або менш циліндричні темно-коричневі, поздовжньо-зморшкуваті. На світлішому поперечному зрізі чітка лінія камбію відокремлює товсту зовнішню кору від центральної частини, яка складається з 3–6 ділянок провідної тканини, з'єднаних із центром і відокремлених широкими серцевинними променями.

В. Мікроскопічне дослідження (2.8.23). Порошок світло-коричневого кольору. Переглядають під мікроскопом, використовуючи *хлоральгідрату розчин Р*. У порошок виявляються такі діагностичні структури (Рис. 2069.-1): фрагменти епідерми кореневища із коричневих багатокутних клітин [А];

численні фрагменти паренхіми з округлих клітин із дещо рівномірно потовщеними оболонками з дрібними трикутними міжклітинниками [Н]; групи коротких судин із щільно розташованими облямованими порами [С, J], іноді з прилеглими тонкопористими волокнами [Ja]; фрагменти паренхіми серцевини кореневища з товстостінних жолобчастих клітин яйцеподібної форми [F]; фрагменти флоеми, які містять довгі окремі склереїди [D]; фрагменти покривної тканини коренів (вигляд із поверхні [E], у поздовжньому зрізі [B]) із коричневих клітин, вкритих темно-коричневою кутикулою [Ba]. Переглядають під мікроскопом, використовуючи розчин 50 % (об/об) *гліцерину Р*. У порошок виявляються численні крохмальні зерна, кулясті або багатокутні, прості (5–10 мкм у діаметрі) або 2–3 (рідше до 6)-компонентні; окремі зерна з щілиноподібним центром крохмалеутворення [G].

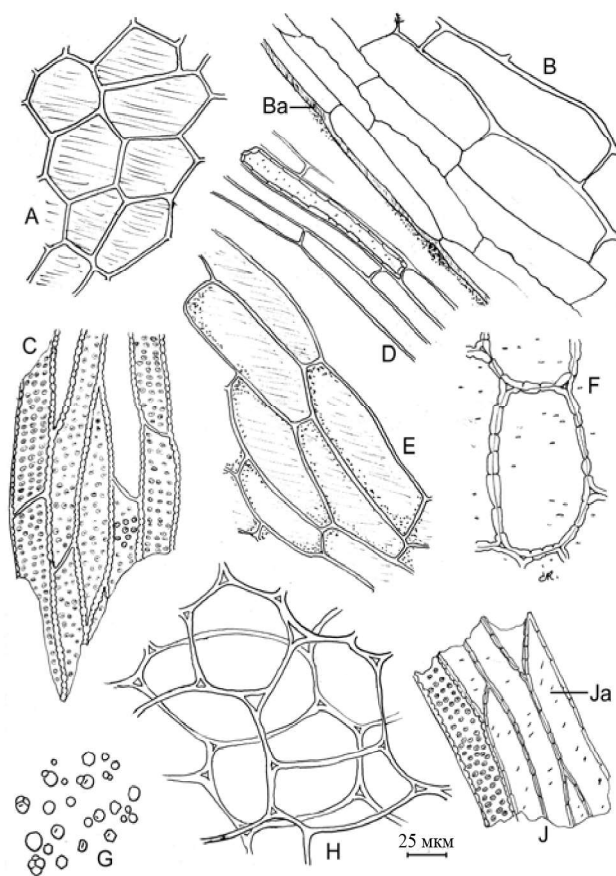

Рисунок 2069.-1. Діагностичні структури клопогону китичного (ідентифікація В)

■ **С.** Високоєфективна тонкошарова хроматографія (2.8.25), як описано у випробуванні «*Actaea radocarpa* DC., *A. cimicifuga* L. або *A. dahurica* (Turcz. ex Fisch & C.A. Mey) Franch».

Результати В: нижче наведено послідовність зон на хроматограмах розчинів порівняння (а) і (с) і випробовуваного розчину. Крім того, на хроматограмі випробовуваного розчину можуть виявлятися інші слабкі зони.

Верхня частина пластинки